

УДК 349(477)(082)+378.147:349(477)(082)
ББК 67.407(4Укр)я43+74.58:67.407(4Укр)я43
3-414

Відповідальний редактор *І. І. Каракаш*

Матеріали видано в авторській редакції.

Друкується відповідно до наказу ректора Національного університету «Одеська юридична академія» № 2873—41 від 20.07.2016 року

Збірник матеріалів Першого зібрання фахівців споріднених кафедр з обговорення актуальних наукових проблем та методики викладання аграрного, земельного, екологічного та природоресурсного права у вищих навчальних закладах України (м. Одеса, 9–10 вересня 2016 року) / відп. ред. проф. І. І. Каракаш. — Одеса : Юридична література, 2016. — 260 с.
ISBN 978–966–419–269–6

Збірник матеріалів Першого зібрання фахівців споріднених кафедр з обговорення актуальних наукових проблем та методики викладання аграрного, земельного, екологічного та природоресурсного права у вищих навчальних закладах України, містить тези доповідей учасників даного зібрання.

Видання буде корисним для наукових працівників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів вищих юридичних навчальних закладів, юристів-практиків.

УДК 349(477)(082)+378.147:349(477)(082)
ББК 67.407(4Укр)я43+74.58:67.407(4Укр)я43

ISBN 978–966–419–269–6

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2016

дає в процесі навчання студенту можливість безпосередньої роботи з клієнтом, який потребує правової допомоги. В умовах сьогодення актуалізується також дистанційне навчання, хоча варто визнати ряд його негативних наслідків, обумовлених відсутністю прямого та зворотнього контакту викладач–студент, а також неможливістю перевірити самостійних виконаних студентом завдань.

Таким чином, методика викладання навчальної дисципліни «Земельне право» повинна бути направлена на розвиток навиків самостійної роботи студентів шляхом підготовки науково-дослідницьких проєктів, аналізу судової та адміністративної практики в галузі земельних відносин, особистої участі в юридичній практиці тощо. У результаті такого діалогового навчання студенти отримують практичний досвід. Адже лише творчий підхід та самостійне осмислення вивченого матеріалу є передумовою отримання глибоких знань.

Список використаних джерел

1. Європейський простір у сфері вищої освіти [Електронний ресурс]: спільна декларація міністрів освіти Європи від 19 червня 1999 року, Болонья. — Режим доступу: http://http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_525/print1456066230800114

Статівка Анатолій Миколайович,

д-р юрид. наук, професор кафедри земельного та аграрного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

УКРАЇНИ ПОТРІБЕН ЗАКОН «ПРО СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»

Сільське господарство України, як основа аграрного сектору економіки, є системоутворюючим у національній економіці, формує засади збереження суверенності держави — продовольчу та у визначених межах економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки та формує соціально-економічні основи розвитку сільських територій. Крім стабільного забезпечення населення країни якісним, безпечним, доступним продовольством, сільське господарство нашої держави спроможне на вагомий внесок у розв'язання світової проблеми голоду [1]. Подальше входження до світового економічного простору, посилення процесів глобалізації, лібералізації торгівлі потребує адаптації до умов, що постійно змінюються, а відповідно — подальшого удосконалення аграрної політики нашої держави.

Україна є потужною аграрною державою, що підтверджується статистичними даними. Так, на сьогодні наша держава є третім найбільшим у світі експортером кукурудзи (17,6 млн тонн) і ячменю (4,2 млн тонн), а також шостим найбільшим експортером пшениці (10,5 млн тонн). Україна також займає перше місце у світі за обсягами експорту соняшникової олії. За останні десять років загальні обсяги виробництва зерна і насіння олійних культур в Україні зросли на 56 відсотків і досягли рекордної позначки у 79 млн тонн. За цей період експорт зерна, насіння олійних культур і продуктів їхньої переробки зріс на 250 відсотків і досяг 35 млн тонн. Зростання продуктивності та виробництва в сільському господарстві посилили його роль в українській економіці. Частка сільського господарства у ВВП (включаючи лісове і рибне господарство) зросла з 7,5 відсотка у 2008 році до 10,3 відсотка. Частка сільського господарства у структурі зайнятості населення України залишилася практично незмінною – 18 відсотків у 2000 році і 17 відсотків у 2013 році (не враховуючи сільських домогосподарств). Сільське населення складає 31 відсоток (14 млн осіб) від загальної кількості населення держави [2].

Незважаючи на зростаючу тенденцію, продуктивність сільського господарства в Україні все ще істотно відстає від інших країн. Сучасні проблеми функціонування сільського господарства значною мірою зумовлені недосконалістю правового регулювання аграрних відносин. Оскільки на сьогодні відсутній єдиний нормативно-правовий акт, який би комплексно регулював земельні, майнові, трудові, управлінські, фінансові та інші відносини, що виникають в процесі виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції.

Натомість існує велика кількість нормативно-правових актів, які регулюють різні види аграрних відносин, зокрема щодо:

1) загальних засад здійснення аграрного виробництва та розвитку соціальної сфери села (Закон України від 17 жовтня 1990 р. «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» (в редакції від 15 травня 1992 р.);

2) державно-правового регулювання сільського господарства (Закон України від 18 січня 2001 р. «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001–2004 років»; Закон України від 24 червня 2004 р. «Про державну підтримку сільського господарства України» (в редакції від 5 квітня 2015 р.); Закон України від 18 жовтня 2005 р. «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року»);

3) правового становища сільськогосподарських товаровиробників (Закон України від 17 липня 1997 р. «Про сільськогосподарську кооперацію» (в редакції від 20 листопада 2012 р.); Закон України

від 15 травня 2003 р. «Про особисте селянське господарство»; Закон України від 19 червня 2003 р. «Про фермерське господарство»; Закон України від 14 лютого 1992 р. «Про колективне сільськогосподарське підприємство»);

4) напрямів виробничо-господарської діяльності (Закон України від 15 грудня 1993 р. «Про племінну справу у тваринництві»; Закон України від 22 лютого 2000 р. «Про бджільництво»; Закон України від 4 липня 2002 р. «Про зерно та ринок зерна в Україні»; Закон України від 26 грудня 2002 р., Закон України від 6 лютого 2003 р. «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них»; Закон України від 24 червня 2004 р. «Про молоко та молочні продукти»; Закон України від 18 вересня 2012 р. «Про аквакультуру» та ін.).

Разом із тим, сучасне аграрне законодавство характеризується надмірною кількістю нормативно-правових актів різної юридичної сили при відсутності єдиного спеціалізованого нормативно-правового акта, що призводить до недосконалого регулювання аграрних відносин. Така ситуація вимагає систематизації аграрного законодавства шляхом прийняття спеціального комплексного нормативного акту – закону України «Про сільське господарство».

При цьому доцільно зазначити, що прийняття зазначеного закону зумовлюється не лише потребою регламентування аграрних відносин, а й прикладами існування законів про функціонування інших галузей національної економіки, зокрема, Закону України від 18 листопада 2003 р. «Про телекомунікації», Закону України від 16 жовтня 1997 р. «Про електроенергетику», Закону України від 15 травня 1996 р. «Про трубопровідний транспорт», Закону України від 4 липня 1996 р. «Про залізничний транспорт» та ін.

Крім того, відповідно до наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про створення робочих груп з розробки законопроектів» від 13 травня 2011 р. № 177 було передбачено створення робочих груп із розроблення проектів нормативно-правових актів щодо сільського господарства та земельної реформи, серед яких була створена робоча група з розроблення закону України «Про сільське господарство України». Проект зазначеного закону було оприлюднено на офіційному сайті Міністерства аграрної політики та продовольства, а 24 квітня 2012 року на базі Міністерства відбулося Всеукраїнське зібрання вчених економістів-аграріїв у формі засідання Науково-експертної ради Мінагрополітики України. У ході заходу обговорювалось положення проекту Закону України «Про сільське господарство». За результатами обговорення було прийнято рішення активізувати співпрацю Мінагрополітики України з провідними профільними науковими установами та аграрними вищими навчальними закладами щодо підготовки конкретних пропозицій до проекту

Закону України «Про сільське господарство» [2]. Проте подальших дій із впровадження законопроекту так і не відбувалось.

Однак у науковій юридичній літературі неодноразово висловлювались пропозиції щодо необхідності прийняття закону України «Про сільське господарство України», а також пропонувався сам проект зазначеного закону. Вказувалось на те, що цей закон повинен визначати правові, економічні та соціальні засади функціонування сільського господарства України як сфери економіки, що виробляє винятково значущу, незамінну сільськогосподарську продукцію в життєдіяльності людини та суспільства [3, 4].

Таким чином, важливість прийняття зазначеного закону зумовлюється необхідністю створення умов для виробництва високоякісної сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації на внутрішньому і зовнішньому ринках, а також для забезпечення раціонального використання й охорони земель сільськогосподарського призначення, сталого розвитку аграрного виробництва та сільських територій.

Список використаних джерел

1. Про схвалення стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р. № : 806-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013- %D1 %80](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80).
2. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/node/164>.
3. Статівка А. М. Про аграрне законодавство і проблеми його вдосконалення в сучасних умовах / А. Статівка // Підприємництво, господарство і право. – 2001. – № 7. – С. 5–10.
4. Статівка А. Про проект закону України «Про сільське господарство України» / А. Статівка, В. Уркевич // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 8. – С. 104–110.